

Nem nyugvó párbeszéd a földdel

FICSOR BENÉDEK

Schrammel Imre az egyik legfontosabb magyar művész. Szinkronban van a világgal, de úgy, hogy újat teremt. Nem utánoz. Ugyanolyan a jelentősége, mint Kondor Bélának – mondta az iparművészről Németh Lajos művészettörténész, a XX. századi magyar művészet meghatározó interpretátora. A Kossuth-díjas és a Nemzet Művésze díjjal kitüntetett keramikus roppant munkásságát még áttekinteni is komoly vállalkozás, művészetének hatását felmérni pedig valóban teoretikus próbáló feladat. Az MMA Kiadónál megjelent monográfia teljességre nem törekedhet ugyan, de ennél alaposabb és látványosabb munkát nehéz lenne összeállítani a 87 éves Schrammel Imréről.

A kötet megjelenése tragikus eseményre emlékeztet, a szerző, Kernács Gabriella művészettörténész már nem vehette kezébe a monográfiát, március 4-én, 78 éves korában elhunyt. A könyvben szereplő szövegeket Wehner Tibor szerkesztette, egészítette ki és látta el jegyzetekkel.

„Schrammel Imre hatalmas életműve folyamatos, gyötrődő, kétkedő, kérdező, sohasem megnyugvó párbeszéd a földdel... az agyaggal. A minden eddig élt élőből lett ősannyal dolgozik, különös, szenvedélyes kapcsolatban áll vele. Ő maga aszketikus alkat, görög szentekhez hasonlít, mégis Antaios juthat róla eszünkbe, a görög mitológia óriása, aki mindaddig légyózhethetett, amíg meg tudta érinteni anyját: a Földet. Az érintésből mindig új erőt merített. Schrammel számára – úgy tűnik – szinte mágikus jelentőségű a föld megérintése. A nyomhagyás” – írja Kernács Gabriella, a jellemzéssel egyszerre kijelölve a monográfia legfőbb feladatát. A kötetnek az anyag művészetét kell érzékelhetővé tennie – a papíron. Bemutatni a kerámiát, a művész által emlegetett őselemek-

kel való munkát a síkbari, már önmagában is nehéz, Schrammel Imre alkotásai azonban tovább bonyolítják a dolgot. – Forradalmár, újtó, másképp gondolkodó. Öntörvényű művész. Szinte mindig szembe megy a kánonokkal. A maiakkal is. Apostóla, mániákusa, mestere és tudósa a szakmájának – írja Kernács Gabriella Schrammel Imréről. Művészetében az anyag megformálásának atavisztikus vágya az avantgárd lázadásában ölt testet, a hagyományok a megdőbentő újdonságban nyerik el végső formájukat.

A monográfia a bevezető tanulmányt követően 130 oldalon át mutatja be a keramikus alkotásait. Ez a páratlan dokumentáció legalább annyira izgalmas, mint a könyv második felében szereplő életútinterjú, amelyből filmben illő pálya rajzolódik ki. A háborús gyermekkortól és a halottnak mondott, majd felbukkant apa történetétől a forradalom által meghatározott egyetemi éveken, a pályakezdés lázadásán és a „három T” jótékony hatásain át az elismert művészi lét kérdéseig a beszélgetésben számos figyelemre méltó esemény kerül elő, komplex, önmagában is megálló fejezetté alakítva az interjút.

„Talán senki nincs, aki a kerámiáról, a porcelánról gyakorlati és elméleti szinten többet tudna, mint ő” – írja Kernács Gabriella Schrammel Imréről. – Munkájához való hozzáállása eszünkbe juttathatja Andrej Tarkovszkij 1966-os Rubljov-filmjének harangöntés-jelenetét. Ki tudná eldönteni, hogy ott mi történik inkább: egy hosszan tanult, tapasztalatokon nyugvó, kemény és szigorú mesterség próbatétele, precíz szakmunka, a véletlen kockázatával számoló mestermunka, vagy csoda, varázslat, valamiféle transzcendens tevékenység, ami fölemeli az embert a földről egy szellemi szférába? Schrammel munkásságában érezni a tarkovszkiji harangöntés ízét.”

Kernács Gabriella, Wehner Tibor: Schrammel Imre. MMA Kiadó, 2021. 7800 Ft

